Учѣте ся брати мои
Думайте читайте

И чужому научайтесь
Свого не цурайтесь.

СВОБОДА

„Въ своей хатѣ своя правда

И сила и воля"
Шевченко.

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА".

Рôкъ III. | Шамокинъ, Па. Четвергъ 15-го Серпня 1895 | Число 23.

Вôдезва
До всѣхъ рускихъ Братствъ и до всѣхъ Русинôвъ въ Америцѣ.

ДОРОГИ БРАТЯ!

Вже часъ и намъ про себе самыхъ дбати, бо мы не дѣти, анѣ нѣчiи пôдданй. Мы сыны великои Рускои Матери и горожане вôльнои Америки. Часъ вже, щобъ нашъ кровавый грôшь спомагавъ насъ самыхъ, а не чужихъ, якъ се до теперь було. Мы не знали про себе. мы незнали, що мы сила, мы шукали помочи у чужихъ.

Дорогй Братя!

Хто не любить свого рôдного, хто цурается ся самымъ собою, тому будучности нема, той пропаде помѣжъ чужими; хто дорожить тымъ славнымъ именемъ Русинъ, хто дбае про свою народну честь, хто не ворогъ своей родинѣ, хто хоче належати до нашои славнои великои родины Руси, най приступить до нашого тов. „Союзъ" — Мы даемо $ 500 посмертного, мы прiймаемо безъ вступного тыхъ людей, котрй до теперь належали до иншихъ товариствъ. Треба тôлько мѣсячне пôслати до касiера G. Chylak, Olyphant Pa., а списъ членôвъ пôслати до секретара: Rev Nestor Dmytriw, Mt. Carmel Pa. — Намъ треба лучити ся разомъ, бо громада великiй чоловѣкъ! Якъ насъ буде богато, то и „Свободу" будемо мати -таку, що буде що читати для нашихъ людей и „Календарь" свôй власный рускiй, будемо мати и книжочки просвѣтнй зможемо выдати. Еще мусимо запримѣтити, що у насъ само товариство платить посмертне, а не осôбно платять члены.

Члены платять тôлько свое мѣсячне.

Братя!

Кому дороге жите власне, жите власныхъ родинъ, у кого въ серци тлѣе ще искорка до свого рôдного, той певно приступить до нашого товариства:

„Рускiй Народный Союзъ"

о. Несторъ Дмитровъ секретарь. Иванъ Глова председатель.

Шамокiнъ 15 серпня.

Кому приналежить право власности церкви въ Америцѣ?

Опираючись на правѣ канонiчнôмъ, котре въ Европѣ нагинае зручно свои параґрафы до права цивiльного, вôдмѣнного въ кождôй майже державѣ, треба-бы намъ впростъ вôдповѣсти на се пытане: право власности церкви згôдно зъ параґрафами права канонiчного и цивiльного приналежить самôй церкви, то значить, зверхности той церкви. Такъ справа стоить въ тыхъ державахъ, де церковь и держава творять одну цѣлôсть, де параґрафы права церковного идуть згôдно зъ параґрафами права цивiльного Хто мае хоть слабенькiй поглядъ на исторiю, кому звѣстна революцiя французка, або не давный проектъ въ парляментѣ французкôмъ, вôдлучити державу вôдъ церкви, той докладно порозумѣе, той оправданый рѣшучiй опоръ властей церковныхъ, бо вôдлученя державы вôдъ церкви — се и моральный упадокъ державы и посяганe на маетки церковнй. Маетокъ церковный — се головна пôдвалина церкви, се историчный муръ, що хоронивъ церковь вôдъ напастей, и подавъ ей можнôсть истнованя. Отже маетокъ церкви, власнôсть церкви, се найголовнѣйша пôдвалина церковна. Въ Европѣ ряды запоручують, даютъ обеспеку церквѣ, що ей маетку нѣхто не нарушить, бо церковь и держава творять одно лите тѣло; якже-жъ мають ся рѣчи въ Америцѣ? Звѣстна рѣчь, — и ту есть и держава и церковь. И ту суть маетки и державнй и церковнй. Але ту заходить та кардинальна рôжниця, бо держава не мае нѣчого вспôльного зъ церквою, анѣ церковь зъ державою Се суть двѣ власти не залежнй вôдъ себе — двѣ державы въ однôй державѣ. Зовсѣмъ льоґiчно скажемо, що маетки державнй належать до державы, а церковнй до церкви, Се рѣчь певна. И въ день нѣкому инакше присниться не може. Але розважмо: на якихъ пôдвалинахъ спочивають маетки церковнй въ Америцѣ?. Зовсѣмъ на иншихъ, якъ въ Европѣ. Не будемо розважати исторiи маеткôвъ церковныхъ въ Европѣ, бо и завузкй рамцѣ нашои часописи и не цѣль нашои статѣ. Намъ головно ходить о Америку. У насъ повстають церкви добровôльными датками народу. Зъ тыхъ добровôльныхъ даткôвъ, зъ гроша тяжко заробленого, чи то въ майнахъ, чи по фабрикахъ, повстали величавй храмы Божй, плебанiи и школы. Нарôдъ се самъ збудсвавъ — тысячи, тысячи долярôвъ жертвовавъ. Треба прецѣ провôдника, треба когось, щобъ заряджувавъ тымъ маеткомъ. Маетокъ се церковно-народный, одже потреба бы, щобъ священникъ представитель церкви, и певный комiтетъ представитель народу, властивого властителя — заряджували маеткомъ церковно народнымъ. Се льоґiчно такъ повинно бути а нѣякъ не инакше. Але на диво — стало ся инакше.

Наша ерархiя церковна, перенесла свои засады, абсолютно-гiґемонiчнй впростъ зъ Европы на зовсѣмъ иншу почву американьску. Нарôдъ послушный, подавъ ся воли и неволи своихъ наставникôвъ и маетки церковнй перейшли на власнôсть ерархiи церковнои, на власнôсть епископôвъ. И що-жъ ся стало? Нетреба було довго чекати на лихй наслѣдки. Епископы католицкй, звычайно ирляндцѣ не могли зрозумѣти потребъ другихъ народностей, прм. Полякôвъ. Они поступали собѣ самовôльно, абголютно, не увзглядняючи совсѣмъ справедливыхъ и оправданыхъ бажань народу. Они именували и именують парохôвъ пôсля свого уподобаня не пытають зовсѣмъ того народу, котрый и своимъ кровавымъ грошемъ выбудовавъ святыню и дае удержане священникови. А сежь прецѣ засаднича несправедливôсть. Въ котрôй державѣ въ Европѣ, де въ католицкôмъ свѣтѣ щось подôбного дѣе ся? Возьмѣмъ Австрiю. Церковь будують парафiяне — удержане дае рядъ, послугуючись религiйнымъ фондомъ, котрый собѣ неправно привластивъ, за часôвъ панованя Йосифа II. Пароха предкладае консисторiя, выбирае патронъ церкви, котрый нѣбы мае якись анахронѣчнй права до сего, а затверджуе рядъ. Се розумѣе ся паньщизнянй рештки, котрй старають ся знести, якъ знесли право пропiнацiи и др. але все-жь мае за собою бодай часткове оправдане, що власть духовна предкладае, а рядъ затверджуе, тôлько громады покривджений. Але и тамъ застановляють ся надъ реформою въ той справѣ. А въ вôльной Америцѣ пануе абсолютизмъ, Тай якижъ наслѣдки зъ того обсолютизму? О тôмъ будучiй, безсторонный писатель исторiи католицкои церкви въ Америцѣ много напише. Матерiялу достарчать ему до волѣ братя Поляки — а мы наразѣ лишь занотуемо шизму помѣжъ Поляками, бо и як-жежъ назвати, то велике число ихъ независимыхъ костелôвъ.

Мы на разѣ лишь занотуемо тй кровавй заверухи въ парохiи св. Войтѣха въ Buffalo и въ парохiи св. Ядвиґи въ Чикаґо. Здаесь буде досыть для доказаня того, що способъ поступованя зô стороны ерархiи, есть вельми руйнуючiй.

Русины вже заздалегôдь зрозумѣли то грозяче небезпеченство и вже въ початкахъ заснованя своихъ церквей оперли ся записованю ихъ епископамъ. Хоть на жаль мусимо вспôмнути, що церкви, о скôлько намъ вѣдомо — въ Philadelphia, Pa., Passaic, N. J.; Hazleton, Pa., Streator, Ill., а може ще и другй перейшли на власнôсть епископôвъ.

Мы держимося и будемо держатись старои нормы: **церковь остае власностiю громады.** А що наша норма розумна и добра — то свѣдчить о тôмъ одобрене ей, а взглядно вôдновлене ей, котре приславъ до насъ Высокопреосвященный Митрополитъ Сильвестеръ Сембратовичь на руки о. Константкевича, посылаючи о. Стефановича на парохiю до Buffalo, котре дословно гласить: „Дотычно власности плебанiи и церкви РОЗПОРЯДЖАЕМЪ, щобъ при впроваджиню составити протоколярный актъ СЪ ПОКЛИКОМЪ НА ПРЕДЛЕЖАЧЕ РѢШЕНЬЕ, и въ тôмъ актѣ ВЛОЖИТИ ПОСТАНОВЛЕНЬЕ, ЩО ЦЕРКОВЬ И БУДЫНКИ ПАРОХIЯЛЬНИ ВЛАСНОСТIЮ ПАРОХIЯНЪ ОСТАЮТЬ.

Львовъ дня 20 цвѣтня 1895.

Ч. 540. орд.

Здае ся, що се для насъ мѣродайне а зовсѣмъ не Consilium Baltimore, на котрôмъ радили и урадили для насъ, але безъ насъ.

СПРАВОЗДАНЄ КАСОВЕ ТОВАРИСТВА „СОЮЗЪ" за мѣсяць юлiй с. р.

Бр. св. Iоанна Крестителя въ Olyphant, Pa.	$39.50
Бр. св. Кирила и Методiя въ Shamokin, Pa.	46.50
Бр. св. Димитрiя въ Mt. Carmel, Pa.	14.50
Бр. св. Ап. П. и Павла въ Mt. Carmel, Pa.	12.00
Бр. зъ Edwarsdale, Pa.	17.00
Бр. зъ Mayfield, Pa.	9.00
Членъ Николай Сасъ зъ Edwarsdale, Pa.	2.00
Чл. Андрей Гербутъ зъ Saint Clair, Pa.	2.00
Чл. Алексiй Шлянта зъ Mayfield, Pa.	2.00
Членъ Григорiй Смiй зъ Mayfield, Pa.	0.50
Членъ Николай Смiй зъ Mayfield, Pa.	0.50
Всеч. О. В. Мартiякъ зъ Hazleton, Pa.	3.00
Сума членьскихъ вкладокъ за мѣсяць юлiй:	$148,50.

Юрiй Хилякъ касiеръ **о. Н. Дмитрôвъ** секретарь.

SVOBODA
(LIBERTY.)
Weekly Paper

The only Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken.

Published at 144, South Franklin str; Shamokin, Pa. of each week by the Svoboda Publishing Co.

ADVERTISING RATES:
One inch per annum...$ 10.00
„ „ Six months. „ 6.00

All comunications should be addressed to:
„Svoboda" Printing Office
144 S. Franklin, str.
Shamokin, Pa.

Предплата рôчна 2.00
До старого краю........ 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:
To "Svoboda" Printing Office
144 S. Franklin, str.
Shamokin, Pa.

Наша газета выходить що тыждня въ Четверъ

Entered the post office at Shamokin, Pa. as second class mail matter.

УВАГА.

Хотячѣ приступити до „Союза" най посылають вступне и мѣсячне до касіера.
Mr. Gr. Chylak
Olyphant Pa.
И увѣдомити секретара пôдъ адресою.
Rev. Nestor Dmytriw
Mt. Carmel, Pa.
P. O. Box. 599.

ПОСМЕРТНИ ВѢСТИ.

ЕМИЛІЯ ГАМБАЛЬ, жена Якова Гамбаль, члена „Союза" и секретаря Братства св. Іоанна Крестителя въ Олифантъ, Па. Въ самôмъ цвѣтѣ житя, бо въ 20. роцѣ, забрала неумолима смерть мужеви найлѣпшу жену, а нашôй Руси американьскôй щиру патріотку. Похороны вôдбулись вчера.

Вѣчная ей память!..

Непростима брехня.

Мы вже въ друге змушени займати мѣсце въ нашôй часописи полемикою и на нещасте опять зъ „Polak-омъ w Ameryce". Здавалось-бы, що шкода мѣсця въ нашôй малôй часописи, але мы и симъ разомъ змушени стати въ оборонѣ народной чести.

Мы вже два разы зъ великою увагою згадовали, що д-ръ Олеськôвъ въ товариствѣ двохъ селянъ галицкихъ выбравъ ся въ дорогу до Канады, щобъ розслѣдити тамошній вôдносини — чи не можь-бы звернути конечну еміграцію нашихъ селянъ вмѣсто до Бразиліи нещасливои, до Канады.

Мы згадовали, що д-ръ Олеськôвъ выбравъ ся на власный коштъ, а пукаючи до Выдѣлу краевого у Львовѣ, нѣчого не допукавъ ся. Заявляемо выразно, що д-ръ Олеськôвъ, ѣдучи до Канады мае на цѣли еміграцію туда, передовсѣмъ братôвъ своихъ Русинôвъ, хотя, єслибъ Поляки схотѣли корыстати зъ его евентуальныхъ, фаховыхъ вôдкрыть — вольному воля, прецѣ Русины и Хинчикамъ не въ силѣ бы заперечити емиграціи — противно, тѣшилибысь, що люцкôсть користае зъ того добродѣйства, яке Русинъ вôдкрывъ. — Але еще разъ заявляемо, що д-ръ Олеськôвъ есть Русинъ, власнымъ коштомъ ѣде и то въ першôй линіи для Русинôвъ.

Панове Поляки въ Галичинѣ вже якось вôдвыкли звати насъ Поляками, ажь ту въ Америцѣ знайшла ся польска газета, котра на скорости окрестила д-ра Олеськова Полякомъ, тай каже: „nasi patrjoci" выслали его, щобъ вôнъ, яко фаховый чоловѣкъ розглянувъ ся, чибы не можна знайти вôдповѣдной землѣ „pod plug polski".

Дальше не робить д-рови нѣякои надѣи, а навѣть вôдмовляе єму, хоть фаховому — компетенціи до оцѣненя землѣ канадійской.

Вже бы была крайна пора, щобъ Поляки увôльнили насъ зô своей опѣки и не пошивались нашими именами — се, що найменьше дуже нечемно: дурити свѣтъ, хвалитись и величатись на коштъ другихъ. Здае ся, що то така ихъ манія народова, Литвины то Поляки, Русины зновь Поляки — а навѣть небôщикъ Колюмбъ бувъ Полякомъ, бо хто-жь бы иншій смѣвъ вôдкрыти Америку, якъ не Полякъ.

ВѢСТИ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

Про кардинальство Впр. митрополита Сильвестра Сембратовича.

Можемо нинѣ подати дословный текстъ вѣсти поданои въ Politische Correspodenz: „Наспѣвше до насъ донесене зъ Риму потверджуе, що гр. кат. архіепископъ зô Львова д-ръ Сембратовичъ знаходить ся межи тыми князями церкви, котрыхъ намѣрено пôднести до достоиньства кардинальского на найближшôй консисторіи. Але позаякъ мае ся симъ разомъ именувати кардиналôвъ всего лише сѣмъ до вôсѣмъ, а мѣжь кандидатами на се достоиньство фігуруе бôльше апостольскихъ нунціѣвъ, епископôвъ зъ усякихъ державъ (sic!) и пралатôвъ куріи, то не выключена евентуальнôсть, що удѣлене пурпуры архіепископови Сембратовичеви буде вôдложене на познѣйшу консисторію" Вѣсть ся выглядае дивно дипломатично. Асп. Сембратовичъ мае бути именованый кардиналомъ на найблизшôй консисторіи, але мабудь „не буде„ именованый, бо' е богато иншихъ. Коли-жь „мабуть не буде" — то на що голосити? Хиба зъ огляду на ювилей уніи берестейской,або на незнаний ще загаловий постановы синодальний?

Задля чого наші люде емігрують.

Передъ мѣсяцемъ — якъ пишуть зъ Станиславова — заграбивъ податкавый егзекуторъ Фідереръ у Юрія Гаврилянка въ Хомяковѣ вола вартости 80 зр. и заразъ, зъ порученя мѣсцевого начальника громады, продавъ жидови-арендареви за 21 злр. А треба замѣтити, що податковй залеглости, жертвою котрои упавъ вôлъ Гаврилянка, походили зъ купна землѣ. Позаякъ евіденційный геометръ не переводивъ ґрунтовыхъ змѣнъ, то выручуе его егзекуторъ и самовольно накладае высоки податки. Покривдженый Гаврилякъ внесъ жалобу въ Станиславовѣ, однакъ доси не дôставъ нѣякои вôдповѣди... Жидъ що купивъ вола, годить ся вôдступити єго Гаврилякови за 60 злр. на сплату ратами, пôдъ условіемъ, що Гаврилякъ не буде дальше доходити правды.

Рухъ еміграційный починае — якъ довѣдуемося — огортати вже й повѣтъ бережаньскій.

Вояки на лижвахъ.

Въ Норвегіи есть полкъ вôйска правильного званый „скельоберъ", котрый складае ся зъ самыхъ лижварôвъ. Вояки узброєні карабиномъ перевѣшенымъ черезъ плече и короткою шпадою, а въ рукахъ мають палицю довгу на 2 метры 15 цмт., за помочію котрои можуть выконувати всяки рухи на ледѣ и на снѣгу. Тѣ „скельоберы" роблять въ бѣгу 3 до 4 милѣ англійски на годину.

Незвычайный поединокъ вôдбувъ ся сими днями въ Парижи. Двайцяти-лѣтный точильникъ и вôсѣмнайцять-лѣтный механікъ залюбили ся въ одной дѣвчинѣ и порѣшили, що той ей возме, котрый выйде цѣло зъ поединку. Въ товариствѣ любки пôйшли на мѣсце поединку и надатый нею знакъ выстрѣлили рôвночасно зъ револверôвъ. Роздавъ ся болѣсный зойкъ.. замѣсть въ противникôвъ куля поцѣлила въ груди дѣвчину. Збаблена выстрѣлами поліція прибѣгла на мѣсце выпадку. Ранену вôднесено до спиталю, але ей житю грозить небезпечнôсть.

АМЕРИКАНЬСКИ НОВИНКИ.

Зъ Газлетонъ, Па. доносять, що дня 28. м. мѣ о 10 годинѣ вечеромъ, цѣле мѣсто Газлетонъ зôстало зворушене страшною вѣсткою. Въ шибѣ ч. 5 копальнѣ вугля належачои до легайской компаніи повставъ огонь, запалило ся забудованя въ котрôмъ мѣстила ся машинерія, котра вганяла свѣжий воздухъ пôдъ землю цѣлой копальнѣ.

Сторожь огнева въ одной майже хвили явила ся на мѣсци выпадку, и занобѣгла великому нещастю — спалило ся не далеко стоячои великои брехи, одна невѣста, котрои мужь працювавъ на той часъ пôдъ землею въ той бресѣ. На вѣстку огня, такъ ся перестрашила, що въ кôлькохъ секундахъ закôнчила жите.

Минувшой суботы приѣхало до New-York-у шестеро дѣтей, зъ котрыхъ, найстарша дѣвчина числила 19 лѣтъ. Всего гроша мали у себе 10 зр. — Зъ краю выгнали длятого, що мама ихъ померла, а звѣрь отець обходивъ ся зъ своими дѣточками такъ по звѣрячому, що они мусѣли утѣкати передъ нимъ до Америки. Власти еміграційнй завернули тіи бѣднй сироты назадъ до краю, бо бѣднята не мали вôдповѣдной сумы грошей, щобы до якои мѣсцевости помѣжь своихъ достати ся. — Братя! Американьскй Русины! щожь скажете на тое? Чи еще дальше будете жаловати скинути по пару центôвъ на „Народный Дôмъ", щобъ бѣдакамъ помочи а сиротамъ слезы отерти? — Далѣй-же Братя! складайте центы, а нашъ „Народный Дôмъ въ коротцѣ стане.

Жидовска академія рôльнича.

Звѣстный рабинъ Д-ръ. Йос. Кравскопфъ и Арнольдъ Конъ, дуже поважный купець въ Філядельфіи, куплють въ тыхъ днях фарму не далеко Філядельфіи, котру мають замѣнити на рôльничу школу для жидôвскихъ дѣвчатъ и хлопцѣвъ.

Въ лѣтѣ мають дѣти учити ся всякихъ робôтъ на поли, а въ зимѣ будуть учити ся рôльництва въ школѣ. До той школы будуть приймати сироты жидôвскй зъ цѣлого краю, а передовсѣмъ зô штату New-Yersey, сироты по жидахъ, що прийшли зъ Росии. Д-ръ Кравскоперъ подаровавъ на разѣ на ту цѣль суму $ 3500, котрй то гроши вôнъ одержавъ яко гонораръ, за свои вôдчиты на вестахъ. Далеко бôльшихъ сумъ сподѣесь рабинъ зъ рôжныхъ сторôнъ. Такъ умѣють собѣ помагати жиды. А намъ, чи не здалабъ ся така школа?

Золото, яке находить ся на складѣ, всьо выбють на грошѣ.

Всьо золото, а богато его есть въ Америцѣ — спроваджують до Філядельфіи; зъ New-York-у вартости ($10.000.000.), изъ Санъ-Франціско, щобъ выбити на грошѣ. Золото що находить ся въ Філядельфіи, New-York-у, и въ San-Francisco мае вартôсть $ 60.000.000. Замѣна золота на грошѣ не мае великого значиня економичного для державъ.

Американьскій міліонеръ.

Звѣстный зъ біржи въ New-York-у міліонеръ Седвікъ (Sedgwick) подорожуючи по Европѣ, заѣхавъ бувъ не давно до одного славного банкірского готелю въ Парижи. Міліонеръ любивъ дуже часто напити ся и въ наслѣдокъ того попавъ въ нервовый станъ. Вечерами выправлявъ вôнъ крики въ готелю и господарь бувъ змушеный выповѣсти єму хату. Въ другôмъ и третôмъ готелю вытворилась та сама исторія. Ажь въ кôнци, якъ въ однôмъ готелю просивъ его готельникъ вечеромъ, щобъ рано выносивъ ся, застаѣ міліонера въ калужи власнои крови. Бѣдачиско самъ зô вєтыду пôдрѣзавъ по Сѣ горло брытвою.

ОДОЗВА.

БРАТЯ РУСИНЫ!

Удаемось до Васъ зô святою просьбою. Мы порѣшили будувати у себе святыню, нашу святу руску церковь, ту твердиню, котра забеспечае намъ нашу вѣру и нашу народнôсть на чужôй земли. Насъ ту не богато, а будова церкви, якъ вы сами знаете, велики сумы коштуе. Для того пукаемо до нашихъ рускихъ щирыхъ сердецъ, щобъ схотѣли насъ запомочи, щобъ схотѣли скинутись по колька центôвъ на ту высоку цѣль, и зôбраний грошѣ пересылати на адресу:

Peter Lepak
811 Canal Str.
ELMIRA, N. Y.

ХЛОПСКА КОМИСІЯ.

Оповѣдане Ив. Франка.

I.

Е, що то вы. молодй яндрусы *), говорите!... По мѣстѣ тротоарами ходятъ, та ходаки высмыкуютъ, — велика штука! А зловятъ хатраки **), то такожъ що? Заведутъ на дѣдôвню ***), вдарятъ тамъ чи не вдарятъ. тай по всѣй исторіи. Вамъ бы отъ... Та де вамъ! Вамъ якъ лишь росказати за таке, то вже по за плечима мурашки забѣгаютъ. Або то вы знаете, що хлопска комисія? Тамъ то бы оттакому легкѐвичови въ еи руки дôстати ся, почувъ бы, по чому перець!...

Я про себе не кажу. Были такй, що ще гôршу саламаху коштували. Але й я также зазнавъ ся. Ну що. така вже, видно, чолскѣкови дорога судилась. Чи доля, чи люде, — хто то знае. Досыть, що таке жите. Отъ уже се двайцятый рôкъ въ криминалѣ сиджу, та вы гадаете, що то пальцемъ перекивати? А скоро на свѣтъ — а зновъ до свого... Тай то ще, що ту, то не найгôрше. Приходило ся неразъ и солоно и терпко, а особливо. якъ чоловѣкъ хлопамъ въ руки попаде ся. Тогдѣ вже проси не проси, плачь не плачь, нѣчо не поможе.

Отъ я разъ такъ въ одномъ селѣ — вже въ котрôмъ. та на що вамъ знати — досыть, опорядивъ тамъ одного богача. Роботы було доста, комора якъ струкъ, всего добра... Нѣчо. три насъ (оденъ таки зъ того села), що могли то й зробили, тай далѣ. Ба кинули ся хлопы, наскочили на слѣдъ — уже якъ тамъ и куды, то вамъ такожъ нѣ на що не здасть ся — досыть, за мною. Три милѣ ôдъ того села вхопили мене...

Осѣнь зачинала ся, — звожували ще овесъ, починали копати картохъ. Народу по полю не много. Погода, сонѣчко ще припѣкае. Менѣ звязали руки назадъ, три ихъ женутъ гостинцемъ.

Здоганяемо солярôвъ зъ тяґаромъ.

— Дай Боже!

— Дай Боже!

— А куды кумпана? — на мене показуютъ.

Добрый человѣкъ, — кажутъ мои газды — „коморовый“.

— А такъ! Ну, не завадило бы ему дати памятку? каже одинъ солярь.

— Та вно то такъ, — безъ того не буде.

— А може позволите намъ и ôдъ себе дещо-дрôбку докинути?

— Якъ ваша ласка, — ôдказуютъ мои, смѣючись.

А я стежкою по-край дороги йду, тай нѣчо, — бо що маю казати, коли знаю, що ихъ рука.

Солярь, самый зъ заднього воза, та до мене: — Ануко, паничу, стань!

Стаю. Онъ пôдкотивъ менѣ споднѣ повышь колѣна и попôдвязувъ ихъ мотузочками понадъ колѣнами.

— Ну, теперь рушай! сказавъ тай пустивъ мене напередъ себе попри фѣру. Я йно зробивъ пару крокôвъ, ажъ ту мовь гадина впила ся вразъ въ ноги. Солярь що моци цвякнувъ мене батогомъ по ногахъ. Дротованый шнуръ, де дôткнувъ тѣла, тамъ мовь ножемъ... А узлы, мовь пявки повпивали ся въ мясо... Я живо далѣ попри другій вôзъ, — другій солярь то само. Я попри третій, — зновь то само. Шѣсть ихъ було, и поки я минувъ всѣ возы, то мои ноги були зсѣченй мовь ножами, а кровь слѣды заливала. Ехъ, запамятавъ я собѣ тыхъ солярѣвъ, дôзнавъ ся ôдтакъ, зъ якого они села такй чемнй вывелись, то вже я й имъ пригадавъ ся!... А мои газды въ реґôтъ, та похваляютъ солярôвъ, що на якій-то они способъ взяли ся.

О, мы зъ такими паничами знаемо обходити ся! нахваляе ся оденъ. Видите, злого ему нѣчо не стане ся, а памятку буде мавъ! Ха, ха, ха!...

II.

Ще було добре передъ вечеромъ, коли мы прийшли до села. Ведутъ мене до вôйта. Приходимо: нема дома, въ поле поѣхавъ. Тôлько вôйтиха щось тамъ по сѣнехъ крутить ся. Глипнула на мене — нѣчо.

— А не знати, кумо, — кажутъ мои провôдники — де бы ту его намѣстити?

— Або я знаю де? Мѣстѣтъ де хочете, щобы лишь не ту. На що менѣ клопоту?

А я стою, та ажъ очима благаю, щобъ змилувала ся... Бо вже то я знавъ, що коли не у вôйта, то ночувати менѣ о того, щомъ у него гостивъ, — ну, а тамъ то вже певно добра менѣ не буде.

*) Яндрусъ, въ злодѣйскôмъ діялектѣ — злодѣй.

**) Хатракъ — поліціянтъ.

***) Дѣдôвня — поліційна вартôвня.

Тымчасомъ вѣсть по селѣ: привели злодѣя! Заразъ що було по хатахъ, бѣжитъ. Поставали на оборѣ, дивлятъ ся, тй кленутъ, другй грозятъ, третй такъ собѣ стоятъ. Ажь ту и мôй газда, той що у него пропажа, протискае ся, приходитъ. Высокій, крепкій, лицемъ червоный якъ катъ. Зблизôвъ ся, зôрнувъ на мене...

— А, то ты? Ну, будемо знати ся.

Я нѣчо.

— Куме, — каже до одного зъ тыхъ, що мя привели, ведѣтъ го до мене, тамъ найбезпечнѣйше. Я го вже припильную.

— Певно, що тамъ го ведѣтъ, тамъ найбезпечнѣйше, — сказала вôйтиха, стоячи въ дверехъ. А скоро мôй прійде, то вже я ему скажу, то ôнъ тамъ прійде.

Повели мене. А мôй газда иде передомъ, та ажь хрумкае зъ заѣлости. Далѣ повернувъ идъ плотови и выломивъ коликъ.

— Сюда го, — крикнувъ повертаючи на свою обору и пускаючи мене на передъ. Колимь переходивъ попри него, ôнъ замахнувъ ся на мене, але го здержали.

— Нѣ, куме, — сказавъ оденъ, — такъ не можь, забьете, то ще вы пôдете до криминалу.

— Що, я! крикнувъ ôнъ, — за такого опрышка? Тажь такого забити, то нема грѣха!

— Нѣ, куме, дайте спокôй зъ такою бесѣдою. Пострашити можь, щобъ на другій разъ не лакомивъ ся, але забити то нѣ. Онъ на вашôй ôтповѣди.

— Вже я го пострашу такъ, що буде до суду-вѣку дрожавъ! крикнувъ газда и зблизивши ся до мене, ударивъ кулакомъ межи очи. Я пирснувъ на землю, мовь снôпъ, — кровь заляла очи, память мя покинула...

III.

Прокинувъ ся. Сонце на заходѣ. Сиджу на приспѣ: сорочка на мнѣ вся въ крови, лице напухло, але болю не чую нѣякого, немовь все тѣло затерпло. Въ хатѣ гамôръ. Кôлька человѣкôвъ сидитъ подъ шопою, кôлька на перелазѣ. Гуторятъ и на мене зиркаютъ...

— Начальникъ! Начальникъ! почуло ся. Оденъ кинувъ ся отвирати лѣсу.

Прійшовъ начальникъ, человѣчокъ низенькій, товстенькій, зъ виду добродушный. Хôдъ дрôбный. Въ рукахъ черешня груба, якъ цѣпивно. До мене...

— А що любенькій, спôймали? А видишь! А теперь громадѣ бѣда, треба тя пильнувати, поки не буде нагоды ôтдати до суду. Теперь пора робуча, сыночку, нема часу...

— Пане начальнику, — осмѣливъ ся я, — позвольте, щобымъ за той часъ у васъ перебувъ.

— О, о, о, — скрикнувъ вôйтъ, — не можь любенькій, не можь у мене! Ту кумъ Матѣй кривды тобѣ не зробитъ, не бôй ся, — припильнуе тя добре. Побудь ту, сыночку, деньокъ-другій, поки до недѣлѣ, то вже кумъ Матѣй зъ присяжнымъ и до мѣста ôдвезутъ тя.

Се бувъ четверъ, — значитъ, два дни, — подумавъ я собѣ. Га, що дѣяти, треба терпѣти!

— Ну, а теперь сыночку, встань, коли до тебе говорю.

Я вставъ.

— Ходи сюда.

Я выйшовъ насередъ оборы.

— Клади ся небоже.

Я видививъ ся на него.

— Ну, щожь, любенькій, — не чуешь, що ти кажу: клади ся! Я, начальникъ громады, ручу за тебе, але маю право до пять букôвъ, не бôльше.

Я не чувъ про таке право, але що було дѣяти...

— Куме присяжный, а ну-ко! сказавъ вôйтъ и ôдрахувавши пять, забравъ ся до ôдходу.

— А вы, куме Матѣю, пильнуйте го, и уважайте, абы му ся нѣчо не стало. Громада мусить го доставити до суду живого. Памятайте, щобы бувъ живый! сказавъ ôнъ усмѣхаючись. Я ту завтра рано навѣдаюсь. Бувайте здоровй!

(Дальше буде).

ВСЯЧИНА.

Ориґінальный вырокъ. Передъ судомъ въ Болісо (на островѣ Хіо) двѣ особы выточили процесъ мѣсцевôй компании колейовôй; позываючими були: мущина, котрый стративъ руку, и невѣста котрôй забило мужа, при зôткненю ся двохъ мѣсцевыхъ тренôвъ. Судія признавъ яко вôдшкодоване чоловѣкови, котрый стративъ руку 6.000 пястрôвъ (216 долярôвъ), а вдовицѣ 2.000 (75 долярôвъ)..

Такъ вдовиця, якъ и всѣ присутнй при росправѣ въ судовôй салѣ, дуже обурали ся на такъ несправедливый вырокъ. Втогды ставъ судія и звертаючи ся до згромадженыхъ сказавъ: „Мои дорогй! Вырокъ сей, есть цѣлкомъ справедливый, я васъ о тôмъ заразъ переконаю. Бѣдный Николай, стративъ руку, и ничо не заступить ему еи. — Ты Касю, еси ще молода, красна, до того ще дôстанешь грошѣ, легко протое знайдешь другого мужа, котрый може бути лѣпшимъ вôдъ небôщика“. По правдѣ скававши, судія бувъ въ сей справѣ all right!.

Зъ Qakertown (Квакертаанъ) Pa. доносятъ: Въ недѣлю дня 4 серпня по полудни, ударивъ перунъ въ костелъ методистôвъ, и бôльше, якъ 20 осôбъ зôстало пораненыхъ вôдъ перуна. Чотыри особы зôстали тяжко раненй, а гдекотрымъ зъ нихъ грозить утратою житя. —Пасторови Бовманови зôрвавъ перунъ сурдутъ зъ плечей и поторгавъ его въ кусники, а одинъ его черевикъ зôставъ якъ бы ножемъ перекроеный. Одной женьщинѣ, котра сидѣла въ лавцѣ, коли перунъ перелѣтавъ по пôдлозѣ, зôрвавъ оба черевики зъ нôгъ, а оставивъ капелюхъ, а ланцушокъ стопивъ на масу. Зъ одного мужчины, котрый такожъ сидѣвъ въ лавцѣ, здеръ перунъ майже цѣлу одежу, такъ що той позôставъ голый. Коло костела стояло кôльканайцять каричôвъ котрыхъ конѣ, на громовый гукъ перуна повôдрывали ся зъ припôнъ. и якъ шаленй поутѣкали, Въ костелѣ повставъ страшный переполохъ, а коли по часѣ люде успокоили ся и розглянули ся за наслѣдствами, якй химерный перунъ здѣлавъ, побачили, що вѣсячій на вежи великій дзвôнъ, ваги 600 фунтôвъ, тримавъ ся лише якъ на нитцѣ по надъ головами майже сто осôбъ.

Цѣлый костелъ майже цѣлковито знищеный. — Щось подôбного лишень американьскій перунъ може здѣлати.

Одна російска газета пише: Передъ кôлькома мѣсяцями, було колька осôбъ на гербатѣ въ палатѣ ґубернатора, котрымъ есть царевичь, въ мѣстѣ Москвѣ. — При загальнôмъ розговорѣ, бесѣда зайшла и на злодѣевъ. Царевичь доводивъ, що найзручнѣйшй злодѣѣ суть російскй. противно-же амбасадоръ французскій боронивъ славы французскихъ злодѣѣвъ, а именно злодѣѣвъ мѣста Парижа.

— Добре, — сказавъ на тое царевичь, — я васъ переконаю, ту въ моей хатѣ, що нашй злодѣѣ суть найзручнѣйши. — Закимъ ты пане выйдешь зъ вôдти, — не будешь мати свого зигарка; прошу протое пильнуй его добре! — Що? згода? — Згода! каже французъ.

По годинѣ часу, пытае царевичь амбасадора: Котра година? — Амбасадоръ зъ великимъ перелякомъ спостерѣгае, що не мае зиґарка.

— Про милый Боґъ! Князю! Якъ ся тое стало? говорить амбасадоръ; никто ту не прийшовъ — никто не выйшовъ, — руку тримавъ емь на ланцушку вôдъ зиґарка, не рушалисьмо ся зъ нашихъ мѣсць, якъ ся тое могло стати?

Наколи присутни гостѣ, досить натѣшилися зачудованемъ амбасадора, царевичь сказавъ, що присутный ту въ салѣ начальникъ полиціи, зателефоновавъ до полиціи, щобы ему ту приведено зъ вязници доброго злодія.

Коли злодія приведено до палаты, убрано его за локая, и той увинувъ ся разъ, два, при услузѣ, и отъ бачишь ексцеленцію, не маешь зиґарка.

Царевичь казавъ покликати злодія: — „Де маешь зиґарокъ? питае. — Отъ ту есть Ваше Высочество!

Амбасадоръ подяковавъ, подивляючи зручнôсть злодія, и сказавъ: „Злодѣй — не злодій! Однакъ вартъ надгороды", и всунувъ руку до кешенѣ по пуляресь, щобы проворного злодѣя, за его штуку надгородити. Но якежь было его зачудоване, коли всѣ свои кишенѣ найшовъ порожни.

Втоды начальникъ поліціи каже до злодія. „Я тобѣ казавъ украсти лишень зиґарокъ, а ты всѣ кишенѣ вычиствивъ?!. Вôддай заразъ всьо. — Небуло рады! Убраный за льокая злодѣй положивъ на стôлъ пулярес по одинъ и другій, золоте пуделочко на цыґара и все инше що амбасадоръ мавъ при собѣ, . . . ажъ до золотои выдовбачки до зубôвъ, та ще хусточку до носа.

Булабы ся история добре скôнчила еслибъ въ сей хвили и царевичь не спостерѣгъ ся, що и вôнъ не мае зигарка, та що и его кишенѣ до чиста выпорожнені. Чи злодѣй за свою штуку дôставъ въ надгороду 100 рублôвъ, чи сто нагаѣвъ, того не знати, однакъ злодюга звинувъ ся такъ, по майстерски, якъ ему его гонôръ наказувавъ.

Молись, трудись, учись до СОЮЗА запишись до читальнѣ ходи Бога въ сердцю май, ближняго люби, церковь посѣщай, Свободу читай Русь святу люби, доброму научай ся, грошей не марнуй въ процеса не вдавай ся. Въ лютерію не грайте, тôлько грôшъ щадѣть Братя. намъ треба „Народного Дому" ану скинтесь по центови! Се не запоминайте! . . . . Буде зъ васъ.